

Probleemidest Eesti Kaubandus–Tööstuskoja Arbitraažikohtu tegevuses

Reet Teder

1. Jurisdiktsiooni olemasolu ehk probleemidest seoses Arbitraažikohtu kompetentsi ja vaidluse lahendamise võimalikkusega EKTK Arbitraažikohtus.
2. Kes võib olla vaidlust lahendavaks arbiteriks ehk probleemidest seoses vaidlust lahendava vahekohtu koosseisu moodustamisega.
3. Miks ei saa informatsiooni EKTK Arbitraažikohtu menetluses olevate asjade kohta?
4. Lähituleviku suundumused ja arenguperspektiivid.

Kokkuvõte Eesti Kaubandus– tööstuskoja Arbitraažikohtu tegevusest

1991 – 14.08.1991 võttis tollane Ülemnõukogu vastu seaduse nr 848 „Eesti Kaubandus – Tööstuskoja Arbitraažikohtu kohta“, seadus jõustus 31.08.1991, avaldati Riigi Teataja 1991, 25, 308.

1992 - 03.03.1992 kinnitas tollane EKTK presiidium Eesti Kaubandus – Tööstuskoja EKTK Arbitraažikohtu Reglemendi, mis sätestas arbitraažikohtu moodustamise ja vaidluste lahendamise korra.

1993 – EKTK Arbitraažikohtu töö tegelik algus. Arbitraažikohtule esitati 3 hagiavaldust.

1994 – esitati Arbitraažikohtule 13 hagiavaldust. Neist tagastati 2.

1995 – esitati 18 hagiavaldust, neist tagastati 6.

1996 – lahendati EKTK Arbitraažikohtus 11 vaidlust.

1997 – lahendati Arbitraažikohtus 14 vaidlust.

1998 – esitati EKTK Arbitraažikohtule 15 hagiavaldust, millest 2 tagastati. 13 juhtumil olid hagejateks Eesti ettevõtted, ühel juhul Bahama ja ühel juhul Rootsi ettevõtte.

1999 – veebruaris võttis Riigikogu vastu seadusemuudatuse Kaubandus – Tööstuskoja Arbitraažikohtu kohta, mis muutis vaidluse lahendamise Arbitraažikohtus ettevõtjale efektiivsemaks. Tulenevalt seadusemuudatusest täiendati ka Arbitraažikohtu reglementi hagi tagamise regulatsiooniga. Arbitraažikohus sai võimaluse rakendada hagi tagamise abinõusid, vajaduse korral kasutada kohtu abi (näiteks tunnistaja väljakutsumisel) ning vaidluse poolel nõuda piiratud alustel arbitraažikohtu otsuse tühistamist.

Arbitraažikohtule esitati 12 hagiavaldust, millest pooled Arbitraažikohtu nõukogu tagastas kas poolte kokkuleppele jõudmise või arbitraažiklausli puudumise tõttu.

2000 – Arbitraažikohtule esitati 13 hagiavaldust, millest Arbitraažikohtu nõukogu tagastas 5 kas poolte poolt vahekohtuväliselt kokkuleppele jõudmise või ebatäpse arbitraažiklausli tõttu.

Enamik vaidlusi oli rahvusvahelisi, vaidluse poolteks olid äriühingud Venemaalt, Leedust, Lätist, Ukrainast, Soomest ja Poolast. Kõige tüüpilisemad vaidlused, mille lahendamiseks pöörduiti arbitraažikohtu poole, olid seotud ostu – müügi lepingutega. 2000. aastal rakendati esimest korda 1999 aasta seadusemuudatustest tulenevaid EKTK Arbitraažikohtu kaudu kohaldatavaid hagi tagamise abinõusid.

2001 – Arbitraažikohtule esitati 22 hagiavaldust, millest 8 Arbitraažikohtu nõukogu tagastas. Jällegi kas poolte kokkuleppele jõudmise või jurisdiktsiooni puudumise tõttu. Vaidlused olid enamasti Eesti äriühingute vahelised. Rahvusvahelistes vaidlustes olid poolteks äriühingud Ukrainast, Rootsist, Soomest, Hollandist. Vaidlused olid seotud ostumüügi, tööttevõtu ning laenulepingutega. Muudeti ja täiendati Arbitraažikohtu Reglementi sätetega, mis puudutasid vaidlust lahendava vahekohtu pädevust, kohtule esitatavate dokumentide jm küsimusi.

2002 – esitati 34 hagiavaldust. Peaaegu pooltes hagiastades tagati hageja taotlusel hagi kohtutega koostöös. Enamus vaidlustest olid siseriiklikud, vaid alla 1/3 rahvusvahelised. Paaril korral oli Eesti oli valitud kolmanda riigina ja ETKK Arbitraažikohus neutraalse institutsioonina vaidluste lahendamise kohaks. Rahvusvahelistes vaidlustes olid poolteks äriühingud Šveitsist, Ukrainast, Venemaalt, Rootsist, Soomest, Bahamalt, Lätist, Leedust ja Rumeeniast. Valdavalt olid vaidlused kahe poole vahelised, esines ka vaidlusi, kuhu oli haaratud kolm, isegi neli poolt. Enamus vaidlustest tulenes müügilepingutest (ligemale pool, ülejäänud rendi, erastamis-, tarne jm lepingutest. 1/3 juhtudest saavutasid pooled enne vahekohtu koosseisu moodustamist kokkuleppe.

2003 – arutas Arbitraažikohtu nõukogu jurisdiktsiooni olemasolu 29 hagiavalduse puhul. Enamus vaidlusi olid siseriiklikud, vaid 4 hagiastjas oli üheks pooleks välisriigi äriühing. Rahvusvahelistes vaidlustes olid poolteks äriühingud Saksamaalt, Venemaalt ja Valgevenest. Enamus vaidlustest tulenes võlanõuetest, ülejäänud rendi, tarne jm lepingutest.